



معاونت بررسی های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

چشم انداز اقتصادی مناب در سال ۲۰۲۰

(بر اساس گزارش اکتبر صندوق بین المللی پول)



تهیه کننده: طاهره کریمی دستنایی
آبان ماه ۱۳۹۹





رشد اقتصادی مناپ در سال ۲۰۲۰

- بیماری همه‌گیر کووید-۱۹، همچنان در سراسر منطقه گسترده است، واکنش‌های بهداشت عمومی به این بیماری، تحرک اقتصادی را تا حد زیادی کاهش داده و هزینه اقتصادی زیادی را به همراه داشته است.
- پیش‌بینی می‌شود تولید ناخالص داخلی واقعی در منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ حدود ۴.۴ درصد کاهش یابد که یکی از علل مهم آن-علیرغم سیاست‌های حمایتی اتخاذ شده در کشورها- تأثیر بیش از حد انتظار کووید-۱۹ بر افت تحرک اقتصادی بوده است. انقباض اقتصادی در منطقه خاورمیانه و آسیای مرکزی نیز به طور گسترده‌ای با وضعیت کشورهای صادرکننده نفت و کشورهای با درآمد متوسط در جنوب صحرای آفریقا ارتباط دارد.
- طبق پیش‌بینی صندوق‌المللی پول، تولید ناخالص داخلی واقعی منطقه مناپ در سال ۲۰۲۱ با افزایش مواجه شده و رشد اقتصادی منطقه به ۲.۹ درصد خواهد رسید.



صادر کنندگان نفت

- پیش‌بینی می‌شود تولید ناخالص داخلی صادرکنندگان نفت در سال ۲۰۲۰ حدود ۷ درصد کاهش داشته باشد که افت مزبور در سال ۲۰۱۹ حدود ۰.۳ درصد بوده است. در سال ۲۰۲۰ تولید ناخالص داخلی صادرکنندگان در مقایسه با واردکنندگان نفت کاهش شدیدتری را تجربه خواهد کرد. کاهش در تولید ناخالص داخلی صادرکنندگان نفت منطقه مناپ، از کاهش تولید ناخالص داخلی در کل منطقه مناپ و اقتصاد جهان هم بیشتر خواهد بود.
- کشورهای صادر کننده نفت بیش از همه تحت تأثیر همه‌گیر شدن بیماری کووید-۱۹ و در نتیجه کاهش شدید تقاضا و قیمت نفت قرار گرفتند.
- پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی بخش نفت کشورهای صادرکننده نفت در سال ۲۰۲۰ حدود منفی ۷.۷ درصد باشد که منعکس کننده توافقات OPEC+ (سازمان کشورهای صادرکننده نفت و دیگر تولیدکنندگان عمده نفت) در مورد کاهش تولید ناشی از کند شدن رشد تقاضای خارجی و داخلی نفت و تحریم‌های ایالات متحده بر صادرات نفتی ایران است.
- پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی بخش غیرنفتی صادرکنندگان نفت در سال ۲۰۲۰ به منفی ۵.۸ درصد برسد که عمدتاً به دلیل کاهش ارزش افزوده بخش خدمات ناشی از کاهش تقاضای داخلی و خارجی است.
- اگرچه توافق OPEC+ در ماه آوریل و تمدید آن در ماه ژوئن ۲۰۲۰ (که منجر به محدود شدن تولید نفت شده) در تثبیت قیمت نفت موفقیت آمیز بوده است، اما در شرایط فعلی قیمت نفت هنوز ۴۰ درصد کمتر از سطح قبل از کووید-۱۹ معامله می‌شود.

وارد کنندگان نفت

- توقف تجارت، گردشگری و انتقال وجوه، غالباً اثر کسب مزایای حاصل از کاهش قیمت نفت را برای واردکنندگان نفت منطقه مناپ از بین برده است. این عوامل، به همراه اقدامات قرنطینه، پس از تحقق رشد ۲.۸ درصدی در سال ۲۰۱۹، میانگین رشد اقتصادی کشورهای واردکننده نفت در منطقه مناپ را در سال ۲۰۲۰ کاهش داده و انتظار می‌رود به منفی یک درصد در این سال برساند. در عین حال پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۱ میانگین رشد اقتصادی این گروه از کشورها، مثبت و حدود ۲.۲ درصد باشد. انتظار می‌رود که همه کشورهای این گروه به جز مصر، در سال ۲۰۲۰ رشد منفی داشته باشند.
- رشد اقتصادی منطقه آسیای مرکزی و قفقاز در سال ۲۰۲۰ به حدود منفی ۲.۱ درصد رسیده که با توجه به رشد قابل توجه آن (۴.۸ درصدی) در سال ۲۰۱۹، کاهش معناداری داشته است.
- بر خلاف منطقه مناپ، کاهش تولید ناخالص داخلی در منطقه آسیای مرکزی و قفقاز بیشتر ناشی از کاهش رشد واردکنندگان نفت آن بوده است (کاهش منفی ۵ درصدی تولید ناخالص داخلی واردکنندگان نفت منطقه آسیای مرکزی و قفقاز).
- پیش‌بینی می‌شود صادرکنندگان نفت منطقه آسیای مرکزی و قفقاز در سال ۲۰۲۰ رشد منفی ۱.۶ درصدی را تجربه کنند که در مقایسه با رشد منفی ۶.۶ درصدی صادرکنندگان نفت مناپ، بسیار کمتر است.



حساب جاری

- بحران کووید-۱۹ منجر به تضعیف تراز حساب‌های خارجی صادرکنندگان نفت در سال ۲۰۲۰ خواهد شد که ناشی از افت چشمگیر صادرات نفت است.
- برای منطقه مناپ، نسبت تراز حساب جاری به تولید ناخالص داخلی در صادرکنندگان نفت در سال ۲۰۲۰ منفی شده (منفی ۳.۴ درصد) این در حالی است که این نسبت در سال ۲۰۱۹ معادل ۳.۲ درصد بوده است.
- در مورد صادرکنندگان نفت منطقه آسیای مرکزی و قفقاز، کسری حساب جاری از ۰.۹ درصد تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۱۹ به ۳.۳ درصد تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۲۰ رسیده که این بزرگترین کاهش تراز حساب جاری بین گروه‌های منطقه‌ای است.
- در واردکنندگان نفت منطقه مناپ کسری حساب جاری در سال ۲۰۲۰ به ۴.۱ درصد از تولید ناخالص داخلی رسیده که این رقم برای واردکنندگان نفت منطقه آسیای مرکزی و قفقاز وخیم‌تر بوده و کسری آن به ۱۰ درصد تولید ناخالص داخلی رسیده است.



تراز مالی

- پیش‌بینی می‌شود کسری تراز مالی در میان واردکنندگان نفت در سال ۲۰۲۰ در مقایسه با سال ۲۰۱۹ تشدید شود. اگرچه انتظار می‌رود نسبت تراز مالی به تولید ناخالص داخلی واردکنندگان نفت مناپ با کاهش حدود ۰.۶ واحد درصدی در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ مواجه شده و به منفی ۷.۹ درصد تولید ناخالص داخلی برسد، اما طبق پیش‌بینی، این کاهش در میان واردکنندگان منطقه آسیای مرکزی و قفقاز بیشتر بوده که به دلیل واکنش‌های شدیدتر آنها به سیاست‌های مقابله با کووید-۱۹ در گرجستان، جمهوری قرقیزستان و تاجیکستان است.
- نسبت تراز مالی غیرنفتی به تولید ناخالص داخلی در کشورهای صادرکننده نفت مناپ در سال ۲۰۲۰ حدود ۳۳ درصد پیش‌بینی شده که نسبت به سال ۲۰۱۹ اندکی بهبود داشته که به دلیل تخصیص مجدد هزینه‌ها و اقدامات درآمدی برای جبران هزینه‌های بالاتر بهداشتی و اجتماعی بوده است.



بدهی دولت

- ❑ ریسک بدهی‌های پایدار در این منطقه در سال ۲۰۲۰ بالا است، زیرا انتظار می‌رود در کشورهای واردکننده نفت منطقه مناپ، نسبت بدهی دولت به تولید ناخالص داخلی به حدود ۹۱ درصد و در کشورهای واردکننده نفت منطقه آسیای مرکزی و قفقاز به حدود ۶۰ درصد برسد.
- ❑ نسبت بدهی به تولید ناخالص داخلی در بین صادرکنندگان نفت نسبتاً کمتر است (به ترتیب حدود ۴۶ درصد در صادرکنندگان نفت مناپ و حدود ۲۷ درصد برای صادرکنندگان نفت آسیای مرکزی و قفقاز)، اما برخی از صادرکنندگان نفت با سطح بالاتری از نسبت بدهی به تولید ناخالص داخلی روبرو هستند (الجزایر، بحرین، عراق، عمان، قطر، یمن).



تجارت

- انتظار می‌رود تجارت کالا و خدمات در سال ۲۰۲۰ در میان کشورهای منطقه مناپ به حدود ۲ هزار میلیارد دلار برسد که نسبت به رقم ۲.۷ هزار میلیارد دلاری سال ۲۰۱۹ نزدیک به ۲۱ درصد کاهش خواهد داشت. در کشورهای صادرکننده مناپ کاهش در تجارت کالا و خدمات برای سال ۲۰۲۰ معادل منفی ۲۱ درصد و در کشورهای واردکننده نفت منطقه مناپ هم منفی ۲۰ درصد خواهد بود.
- صادرات کشورهای مناپ در سال ۲۰۲۰ حدود ۲۶ درصد کاهش خواهد یافت که نسبت به سال ۲۰۱۹ معادل ۷.۴ واحد درصد تضعیف خواهد شد. پیش‌بینی می‌شود رشد صادرات کالا و خدمات سال ۲۰۲۰ در کشورهای صادرکننده نفت منفی ۲۶.۸ درصد و برای کشورهای واردکننده نفت منفی ۲۲ درصد باشد که هر دو نسبت به سال ۲۰۱۹ کاهش خواهد داشت.
- ارزش واردات کالا و خدمات در منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ بالغ بر یک هزار میلیارد دلار پیش‌بینی می‌شود که نسبت به سال ۲۰۱۹ کاهش ۱۵ درصدی دارد. در این میان، کشورهای صادرکننده و واردکننده نفت به ترتیب کاهش ۱۴ درصدی و کاهش ۱۹ درصدی در واردات کالا و خدمات در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ خواهند داشت.



تهدیدهای منطقه

□ بحران همه‌گیری کووید-۱۹، آسیب‌پذیری‌های مهم در منطقه از جمله بدهی بیش از حد، افزایش نیازهای مالی کشورها، قرار گرفتن در معرض نوسانات بازار نفت و بیکاری را تشدید کرده است. همه اینها ممکن است مانع بهبود اقتصادی شده و حتی آن را متوقف کند. در نتیجه، ریسک وقوع یک سناریوی بدتر از آنچه پیش بینی شده، بسیار زیاد است.

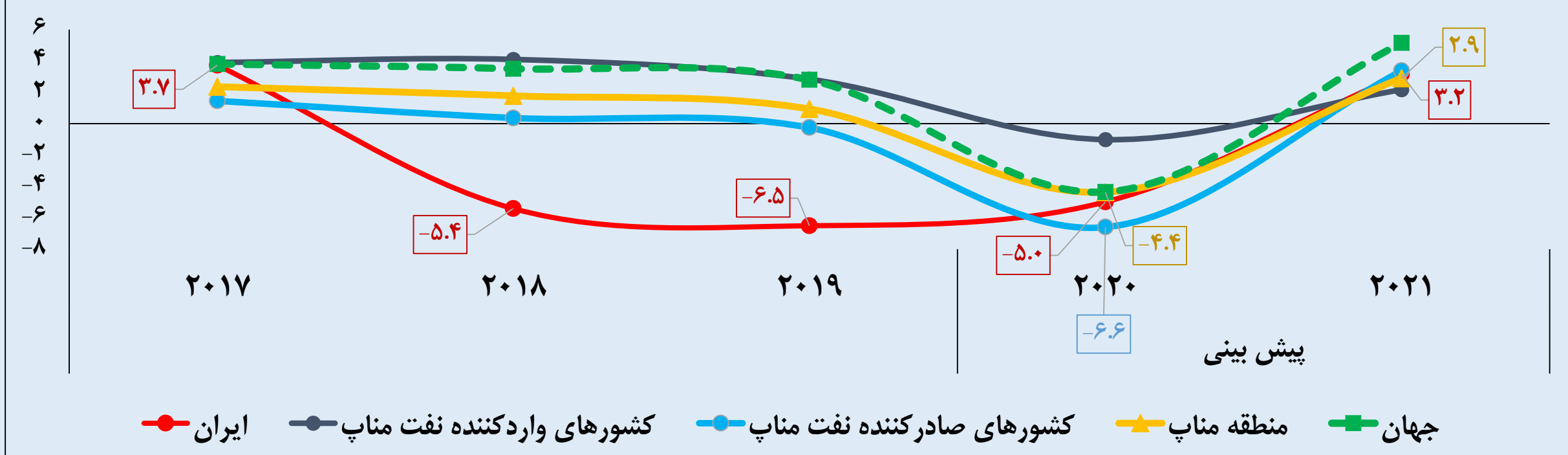
□ تهدیدها و خطراتی که در این بحران در منطقه تشدید می‌شوند، شامل موارد ذیل هستند:

- عدم امکان برنامه‌ریزی بلندمدت به دلیل احتمال وقوع و یا تشدید مجدد اقدامات مهارکننده؛
- از بین رفتن مشاغلی که در خاموشی اقتصادی، فعلاً وضعیت خود را حفظ کرده‌اند؛
- دسترسی کم کشورهای منطقه به بودجه لازم برای کمک به بنگاه‌های کوچک و متوسط برای نجات از ورشکستگی
- تشدید بیکاری برای مدت طولانی و کاهش مداوم بهره‌وری
- تشدید فقر و نابرابری
- تشدید شکاف اجتماعی و گسترش نارضایتی
- بی‌ثباتی سیاسی
- تشدید بدهی‌های مالی



- طبق پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۲۰ نسبت به ۲۰۱۹ اندکی بهبود یافته اما همچنان منفی باقی خواهد ماند. در مقابل، رشد اقتصادی ایران در ۲۰۲۱ بهبود یافته و به ۳.۲ درصد خواهد رسید که از میانگین رشد اقتصادی منطقه مناپ (۲.۹ درصد) بالاتر است.
- طبق پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی مجموع کشورهای صادرکننده نفت که از سال ۲۰۱۹ منفی شده، در سال ۲۰۲۰ کاهش شدید یافته و به منفی ۶.۶ درصد خواهد رسید.

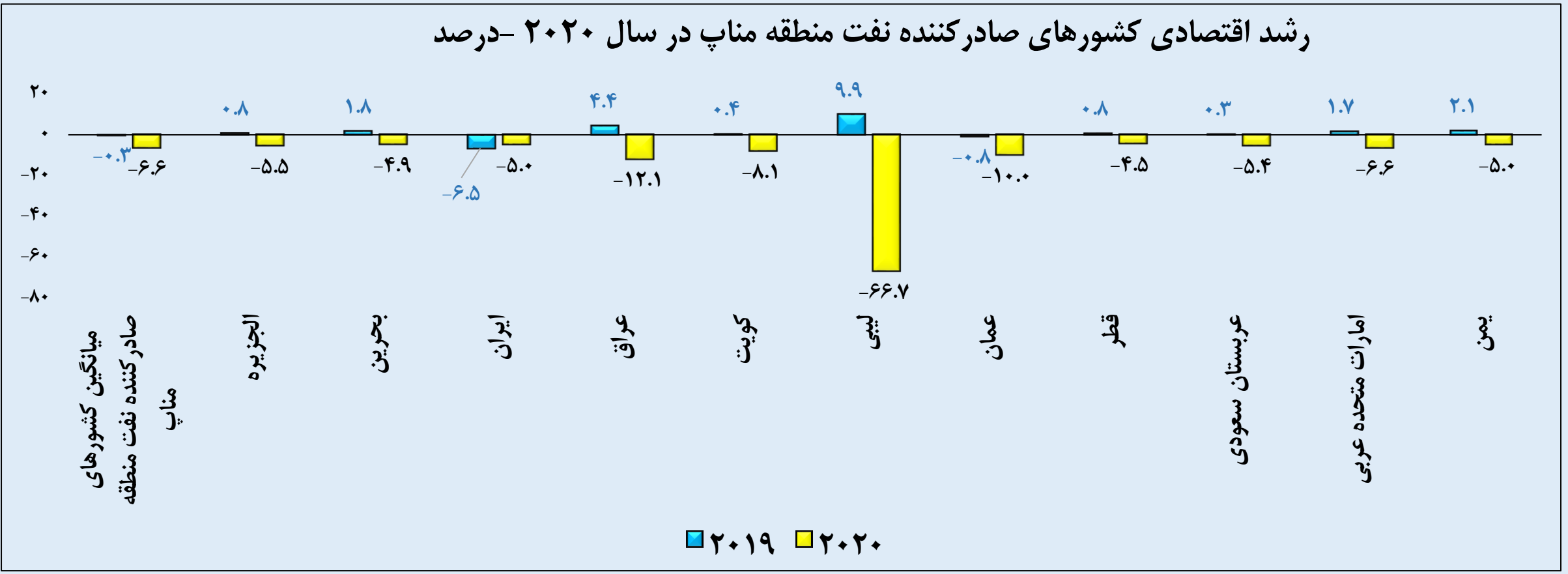
روند رشد اقتصادی ایران، منطقه مناپ و جهان طی ۲۰۱۷ الی ۲۰۲۱-درصد





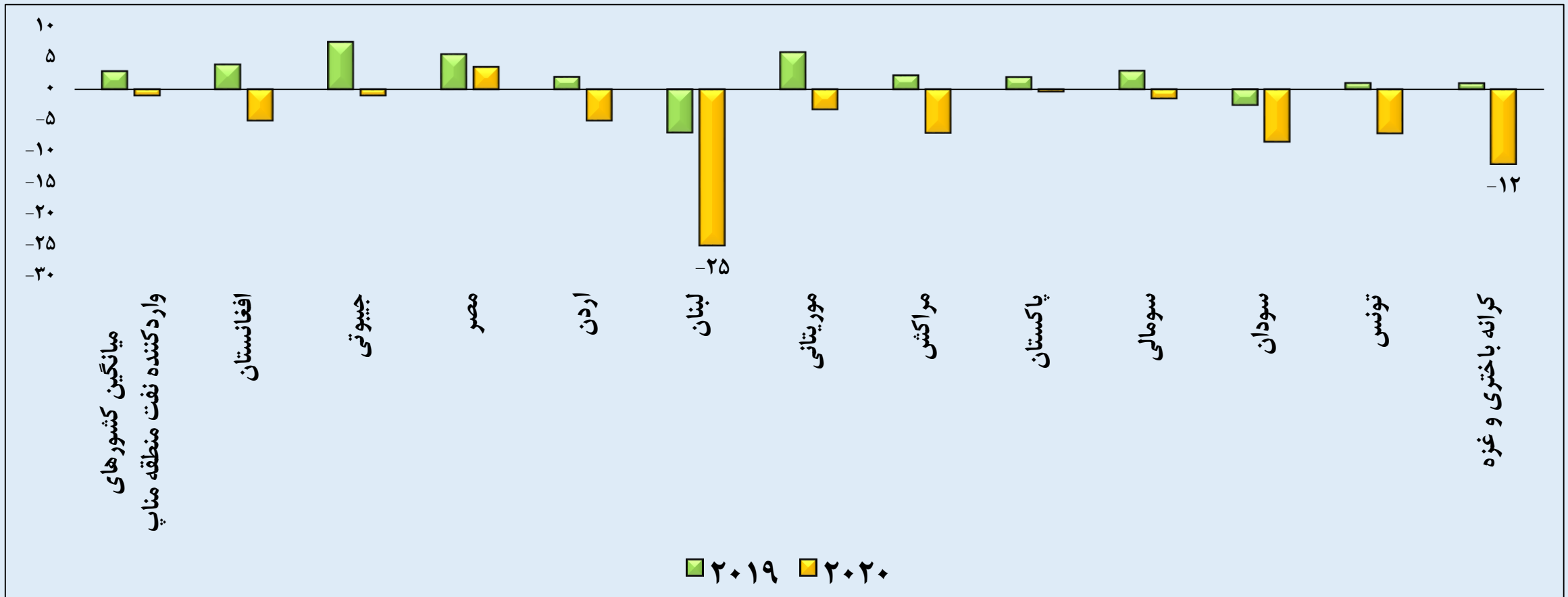
➤ طبق پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، پایین‌ترین رشد اقتصادی کشورهای صادرکننده نفت منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ به ترتیب در کشورهای لیبی، عراق و عمان رخ خواهد داد.

رشد اقتصادی کشورهای صادرکننده نفت منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ - درصد



➤ طبق پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول پایین‌ترین رشد اقتصادی کشورهای واردکننده نفت منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ به ترتیب در کشورهای لبنان و کرانه باختری خواهد بود.

رشد اقتصادی اقتصادهای واردکننده نفت منطقه مناپ - درصد

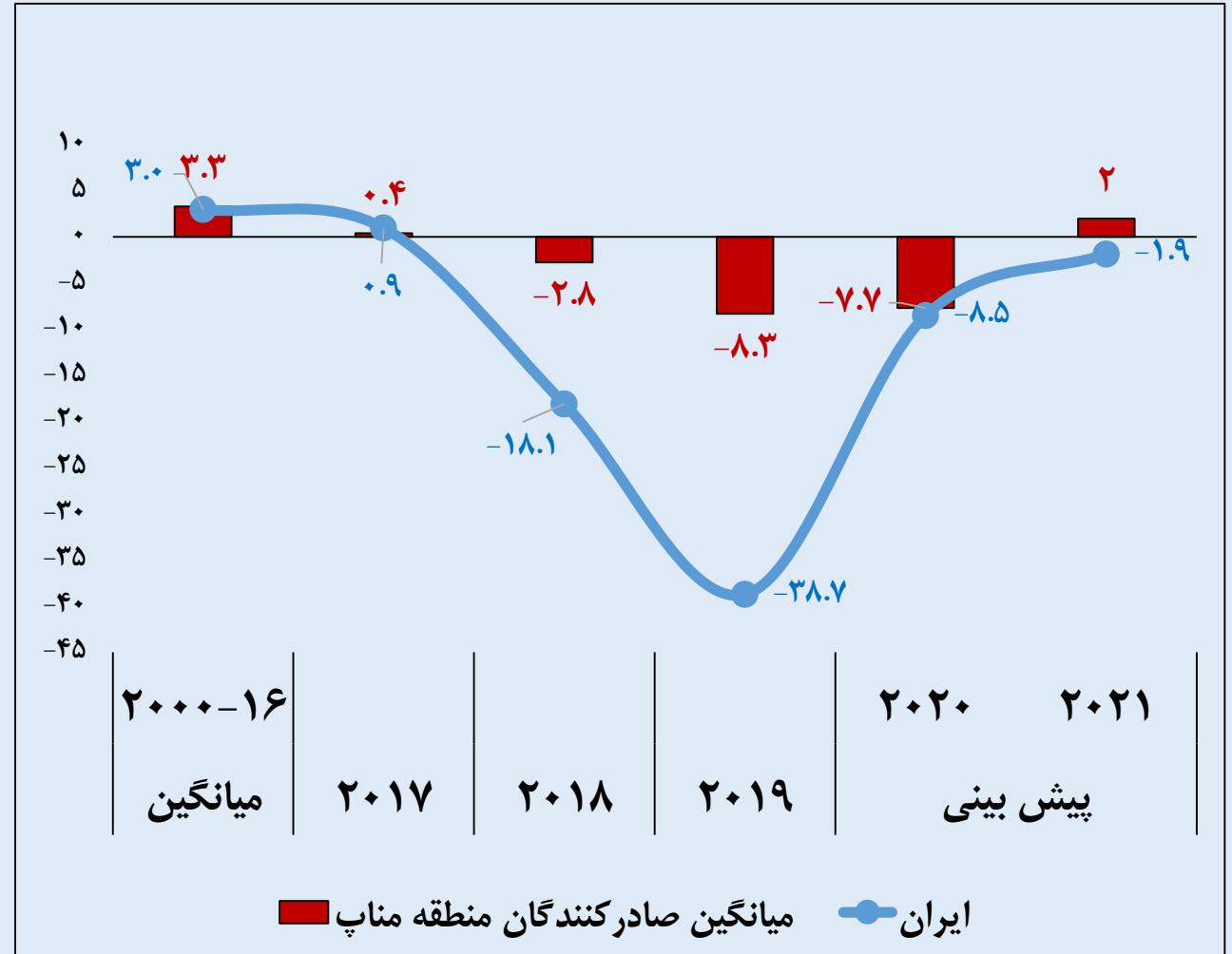




رشد اقتصادی بخش نفتی

روند رشد اقتصادی بخش نفت، درصد

- کاهش حدود ۸ درصدی ارزش افزوده بخش نفت در اقتصادهای صادرکننده نفت منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰
- کاهش سرعت افت ارزش افزوده بخش نفت در اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۰ (۸,۵- درصد) در مقایسه با ۲۰۱۹ (۳۸,۷- درصد).
- پیش‌بینی استمرار روند کاهش ارزش افزوده بخش نفت ایران در سال ۲۰۲۱ علیرغم مثبت شدن رشد ارزش افزوده این بخش در اقتصادهای صادرکننده نفت.





رشد اقتصادی بخش غیرنفتی

روند رشد اقتصادی بخش غیرنفتی - درصد



- کاهش حدود ۶ درصدی ارزش افزوده بخش غیرنفتی در اقتصادهای صادرکننده نفت منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰
- کاهش رشد ارزش افزوده بخش غیرنفتی اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۰ و رسیدن به رقم منفی ۴,۵ درصد
- انتظار رشد مثبت ۳,۸ درصدی برای بخش غیرنفتی ایران در سال ۲۰۲۱

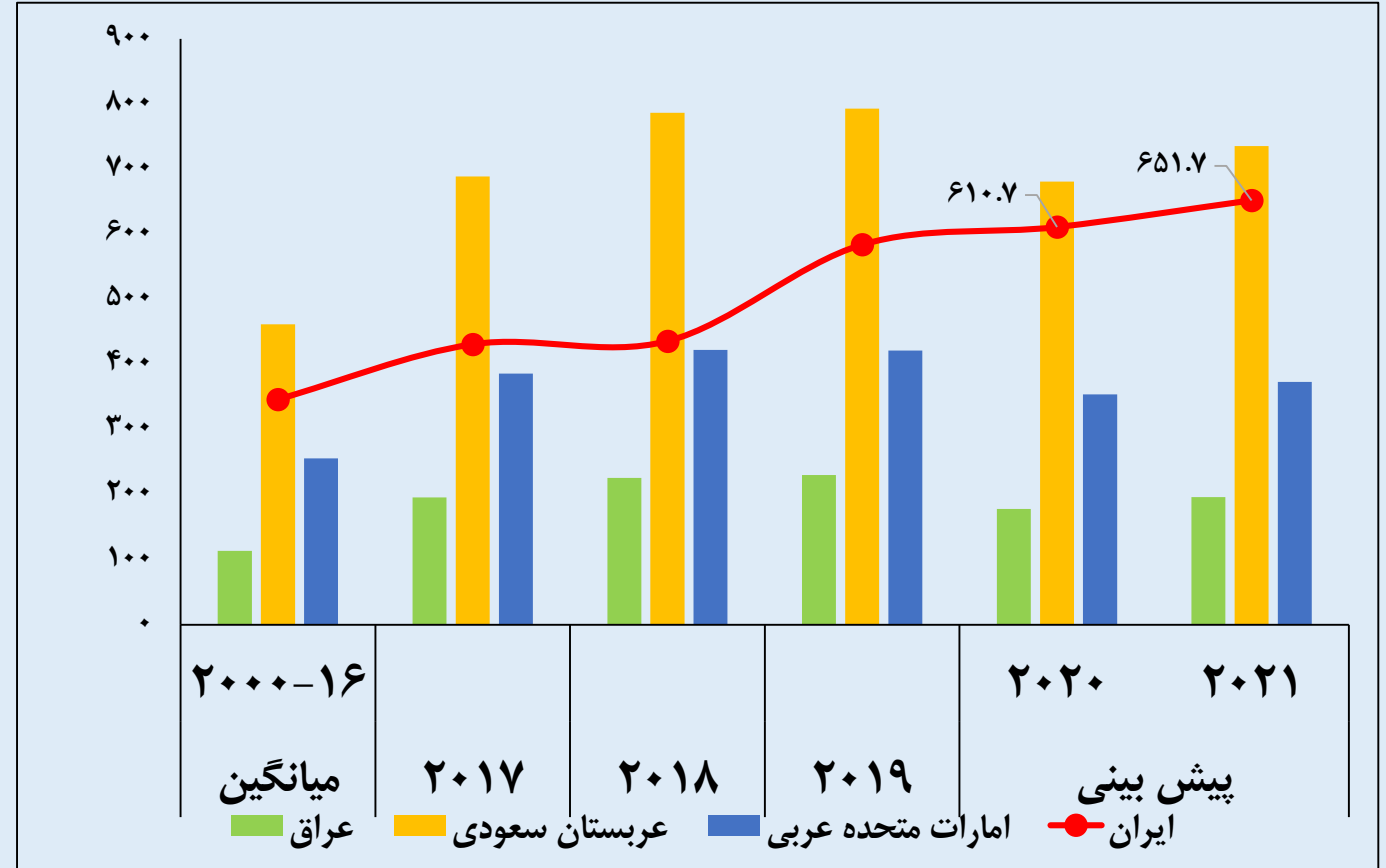


روند تولید ناخالص داخلی اسمی، میلیارد دلار

- پیش‌بینی رشد ۴,۴ درصد تولید ناخالص داخلی اسمی ایران در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ و رسیدن آن به ۶۱۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۰

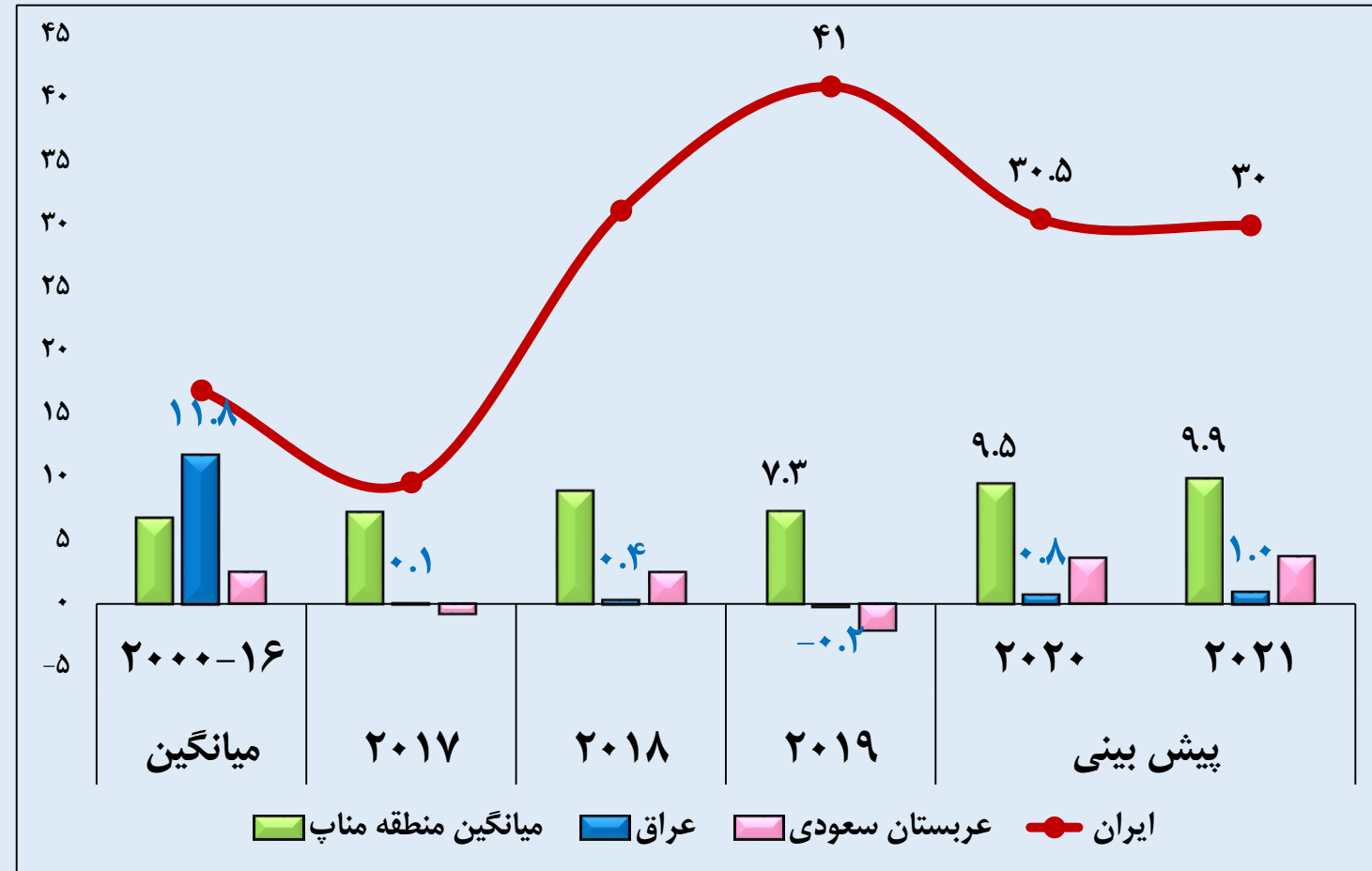
- پیش‌بینی سهم حدود ۱۸,۶ درصدی ایران از تولید ناخالص داخلی منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ و افزایش حدود ۰,۰۲ واحد درصدی سهم آن در سال ۲۰۲۱

- پیش‌بینی کاهش تولید ناخالص داخلی اسمی عربستان، عراق و امارات در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹

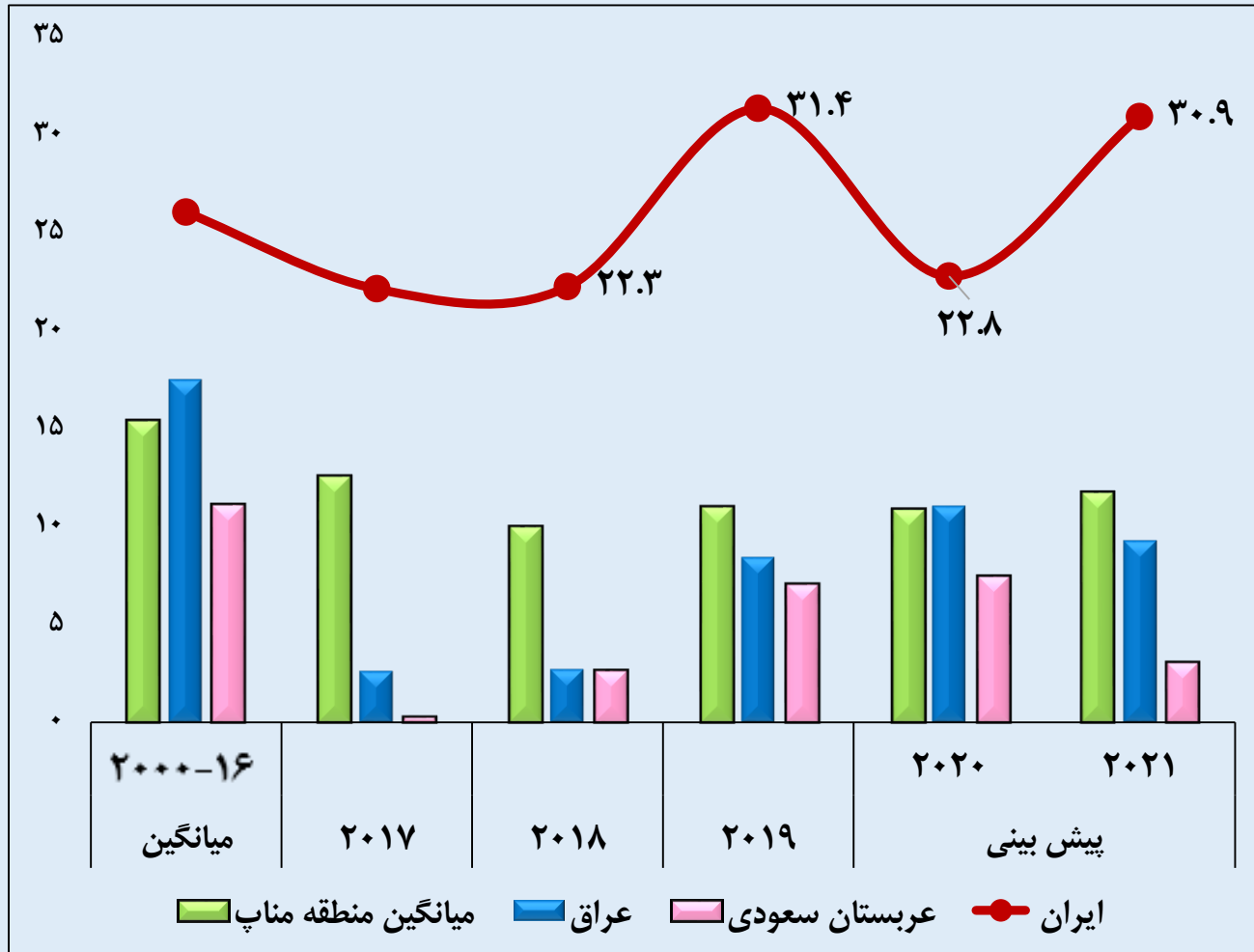


روند نرخ تورم، درصد

- پیش‌بینی کاهش نرخ تورم اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۰ و رسیدن آن به ۳۰,۵ درصد پس از افزایش شدید آن در سال ۲۰۱۹
- پیش‌بینی افزایش میانگین تورم اقتصادهای منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ به ۹,۵ درصد (تقریباً معادل یک‌سوم تورم ایران)
- افزایش تورم کشورهای عراق و عربستان در سال ۲۰۲۰ علیرغم منفی بودن تورم آن‌ها در سال ۲۰۱۹
- انتظار کمترین نرخ تورم در بین کشورهای منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰: قطر (۲,۲- درصد) و امارات (۱,۵- درصد)
- بیشترین نرخ تورم در بین کشورهای منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰: سودان (۱۴۲ درصد) و لبنان (۸۵,۵ درصد)



روند رشد نقدینگی، درصد



- پیش‌بینی کاهش سرعت رشد نقدینگی (M2) ایران در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ و رسیدن آن به حدود ۲۳ درصد

- دو برابر بودن رشد نقدینگی اقتصاد ایران نسبت به متوسط رشد نقدینگی اقتصادهای منطقه مناپ و رشد نقدینگی عربستان، و سه برابر بودن آن نسبت به رشد نقدینگی عراق در سال ۲۰۲۰

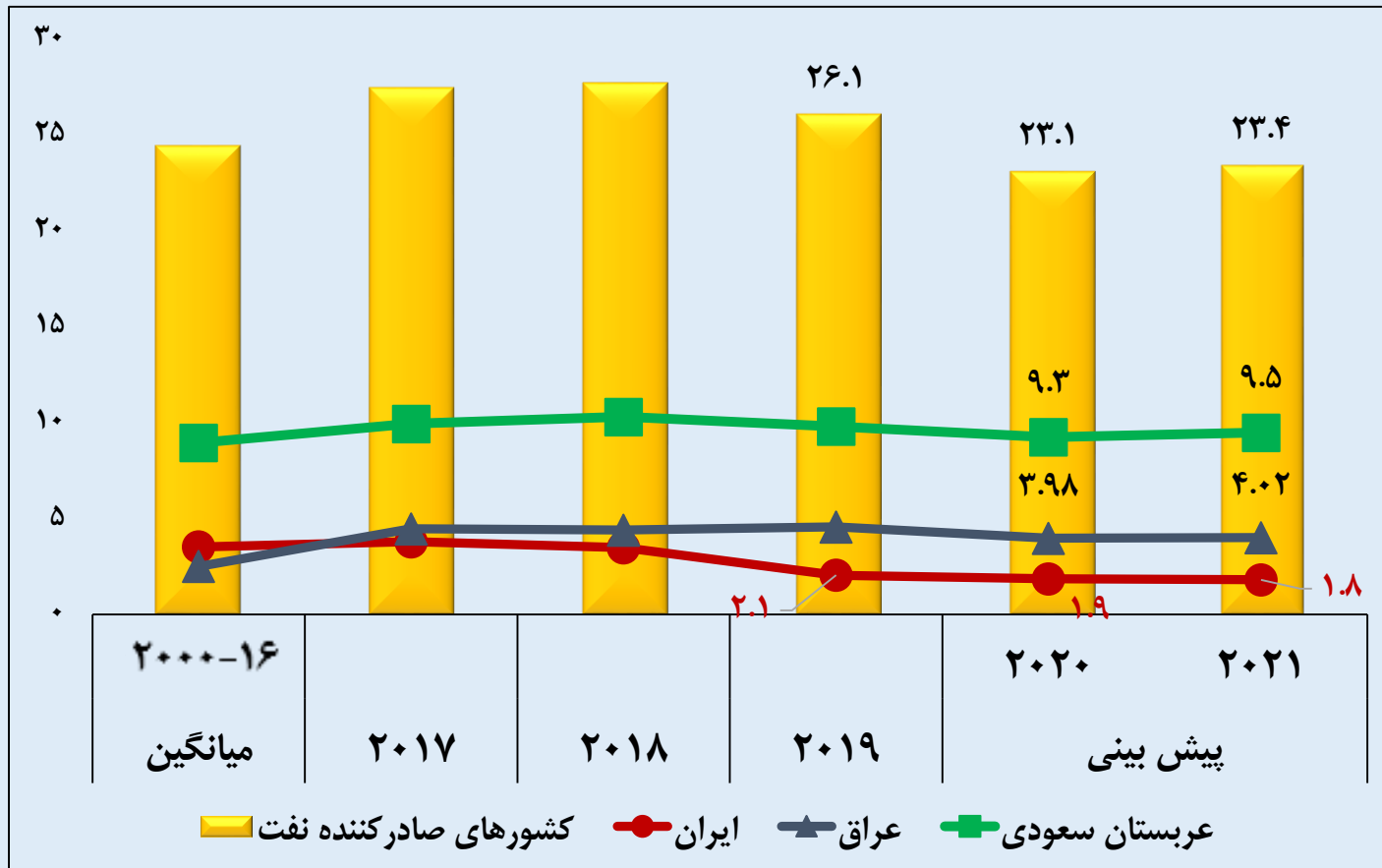
- رشد نقدینگی ۷,۵ درصدی کشور عربستان و ۱۱ درصدی عراق در سال ۲۰۲۰ و افزایش آن نسبت به سال ۲۰۱۹

- کاهش سرعت رشد نقدینگی میانگین اقتصادهای منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰



تولید نفت خام

روند تولید نفت خام، میلیون بشکه در روز



- پیش بینی مجموع حدود ۲۳ میلیون بشکه در روز تولید نفت خام کشورهای صادرکننده نفت در سال ۲۰۲۰ و کاهش ۱۱,۵ درصدی آن در مقایسه با سال ۲۰۱۹

- پیش بینی حدود ۱,۹ میلیون بشکه در روز تولید نفت خام ایران در سال ۲۰۲۰ و کاهش ۹,۵ درصدی آن در مقایسه با سال ۲۰۱۸

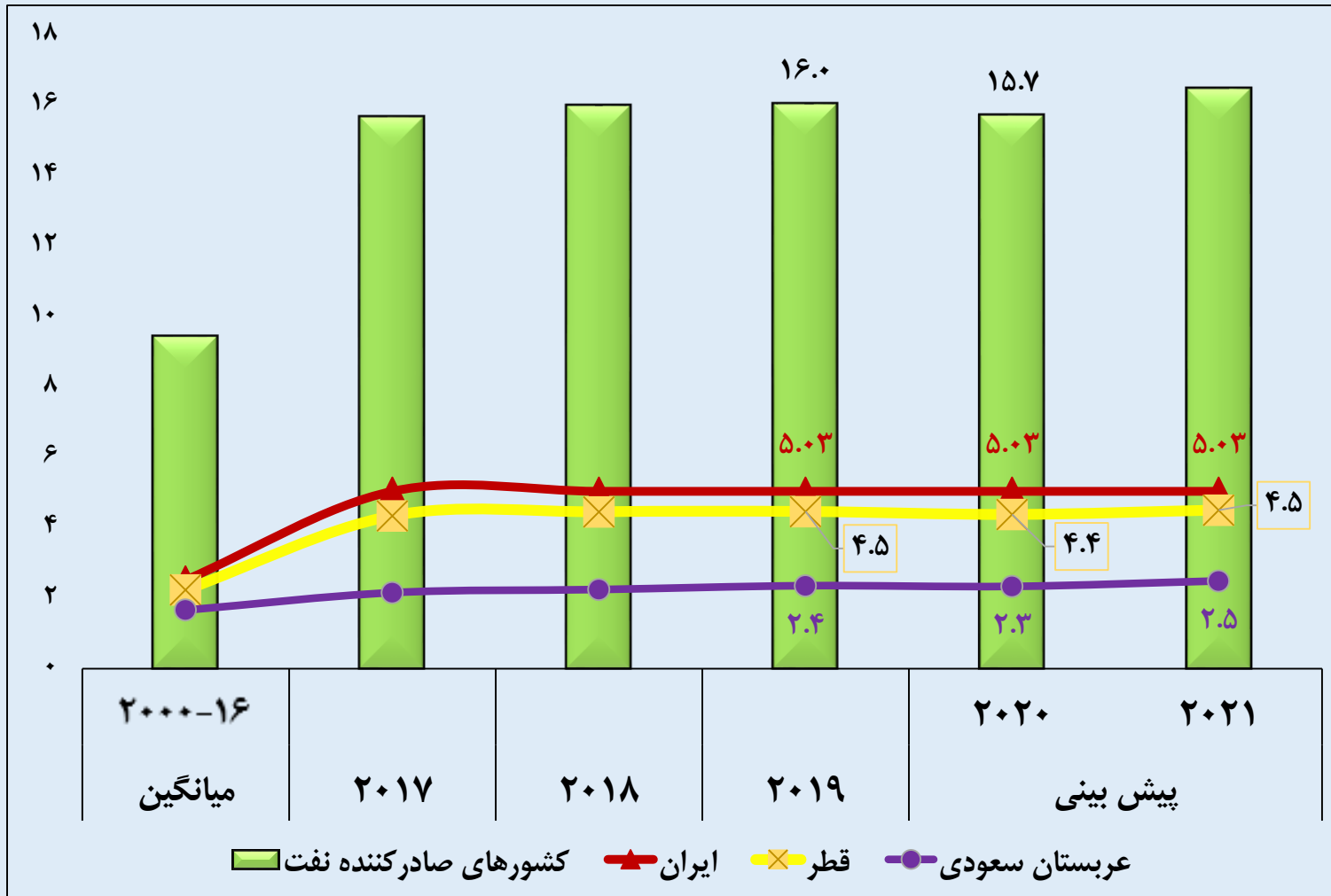
- افزایش حدود ۰,۲ واحد درصدی سهم ایران در تولید نفت منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ با توجه به کاهش تولید نفت صادرکنندگان نفت مناپ

- کاهش ۰,۳ واحد درصدی سهم عراق و افزایش ۲,۵ واحد درصدی سهم عربستان در تولید نفت منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹



تولید گاز طبیعی

روند تولید گاز طبیعی، میلیون بشکه در روز



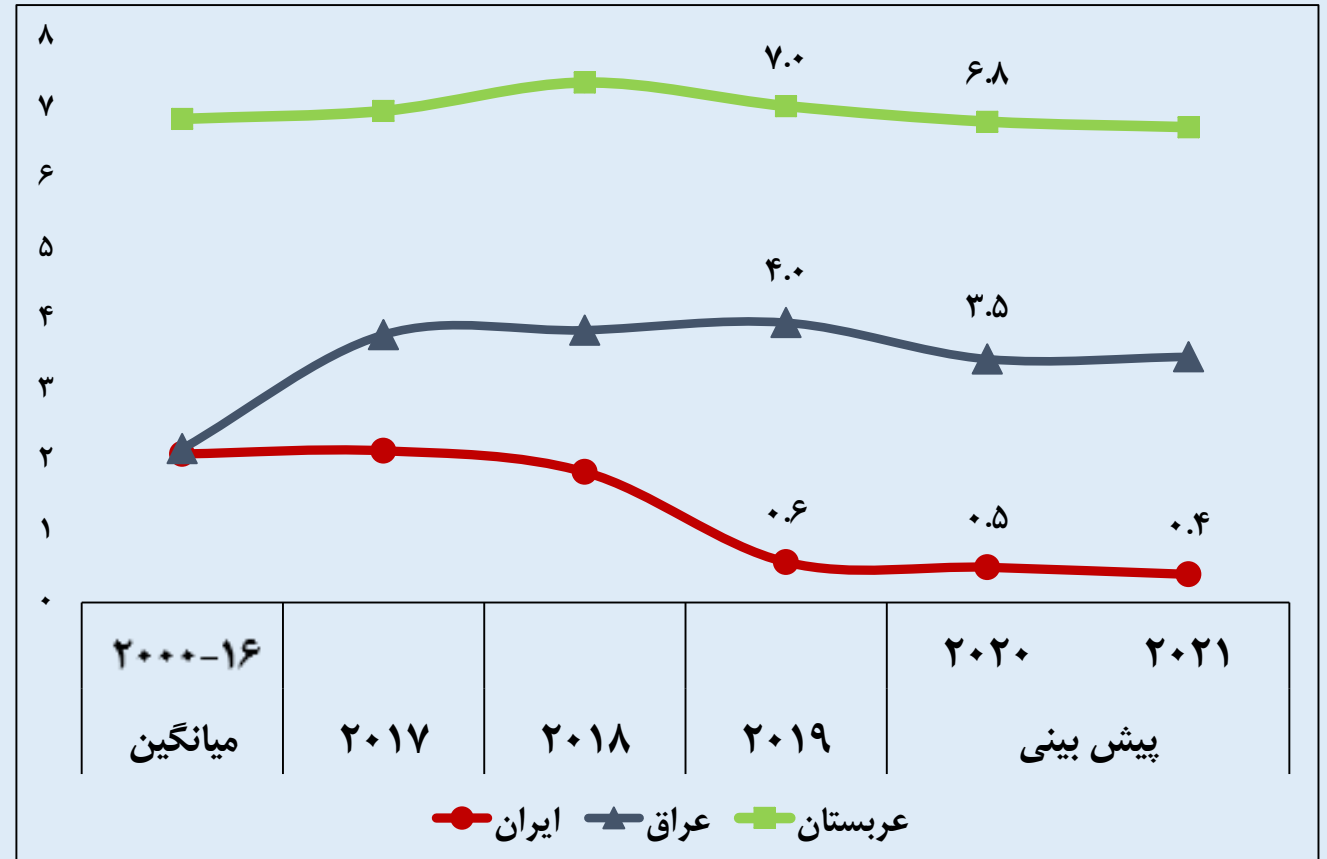
- کاهش تولید گاز طبیعی در کشورهای قطر و عربستان در سال ۲۰۲۰ نسبت به ۲۰۱۹
- ثبات سطح تولید گاز طبیعی در کشور ایران از سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۱
- پیش بینی حفظ رتبه اول تولید گاز طبیعی توسط ایران در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱
- افزایش ۰.۶ واحد درصدی سهم ایران از تولید گاز طبیعی منطقه مناپ و رسیدن به حدود ۳۲ درصد در سال ۲۰۲۰



صادرات نفت خام

روند صادرات نفت خام، میلیون بشکه در روز

- پیش‌بینی روند نزولی صادرات نفت خام ایران و رسیدن آن به ۰,۵ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۲۰ در ادامه کاهش آن در سال ۲۰۱۹
- افت صادرات نفت خام عراق در سال ۲۰۲۰ علیرغم افزایش آن از سال ۲۰۱۷ الی ۲۰۱۹ و انتظار استمرار آن در سال ۲۰۱۹
- کاهش ۱۲ درصدی صادرات نفت خام ایران در سال ۲۰۲۰ در ادامه کاهش ۶۹ درصدی آن در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال قبل آن
- سهم حدود ۳,۱ درصدی ایران از صادرات نفت خام منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ و عدم تغییر آن نسبت به سال ۲۰۱۹
- پیش‌بینی افزایش ۴,۳ واحد درصدی سهم عربستان سعودی از صادرات نفت خام منطقه مناپ و عدم تغییر چندان سهم عراق از صادرات نفت خام منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹

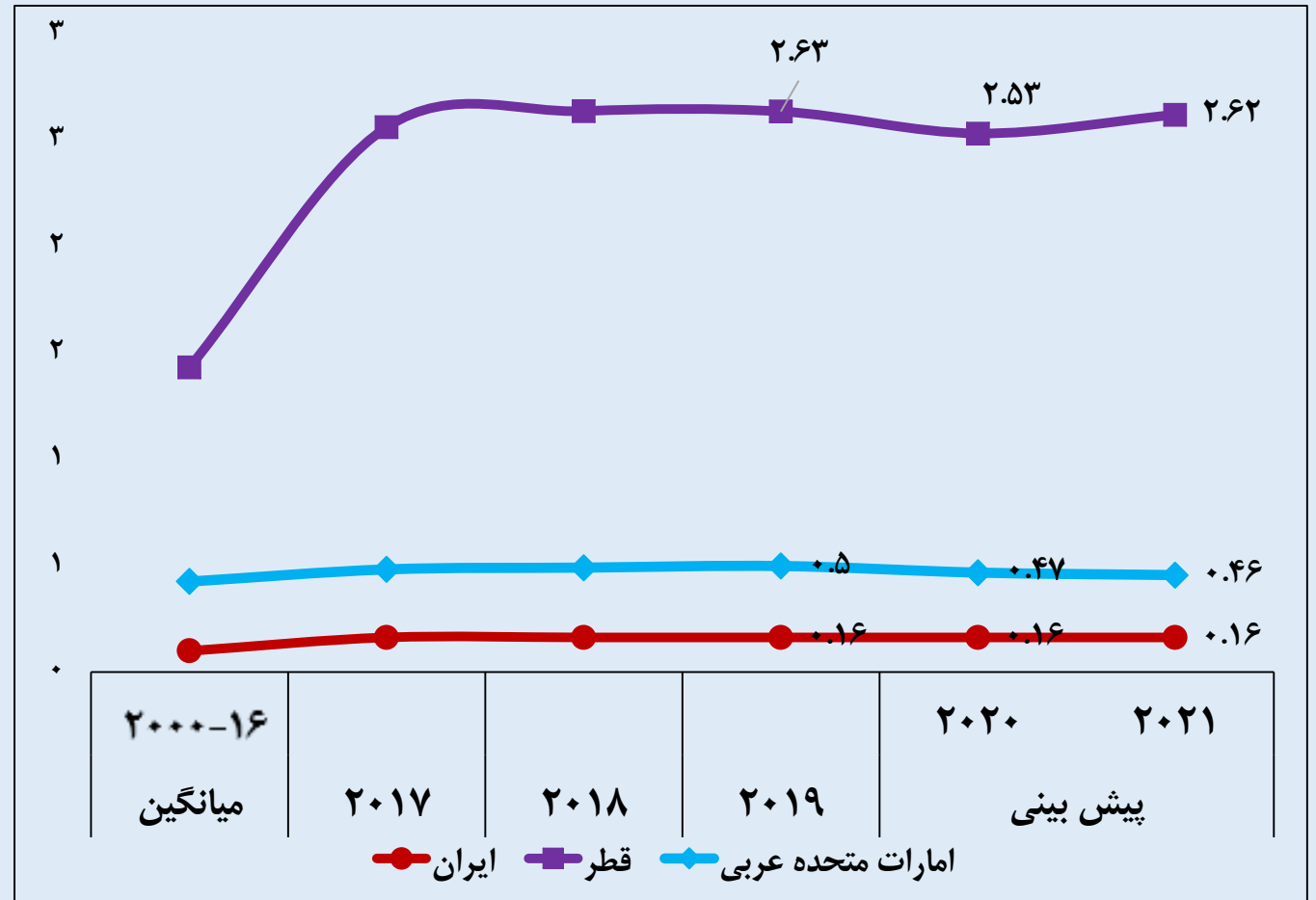




صادرات گاز طبیعی

روند صادرات گاز طبیعی، میلیون بشکه در روز

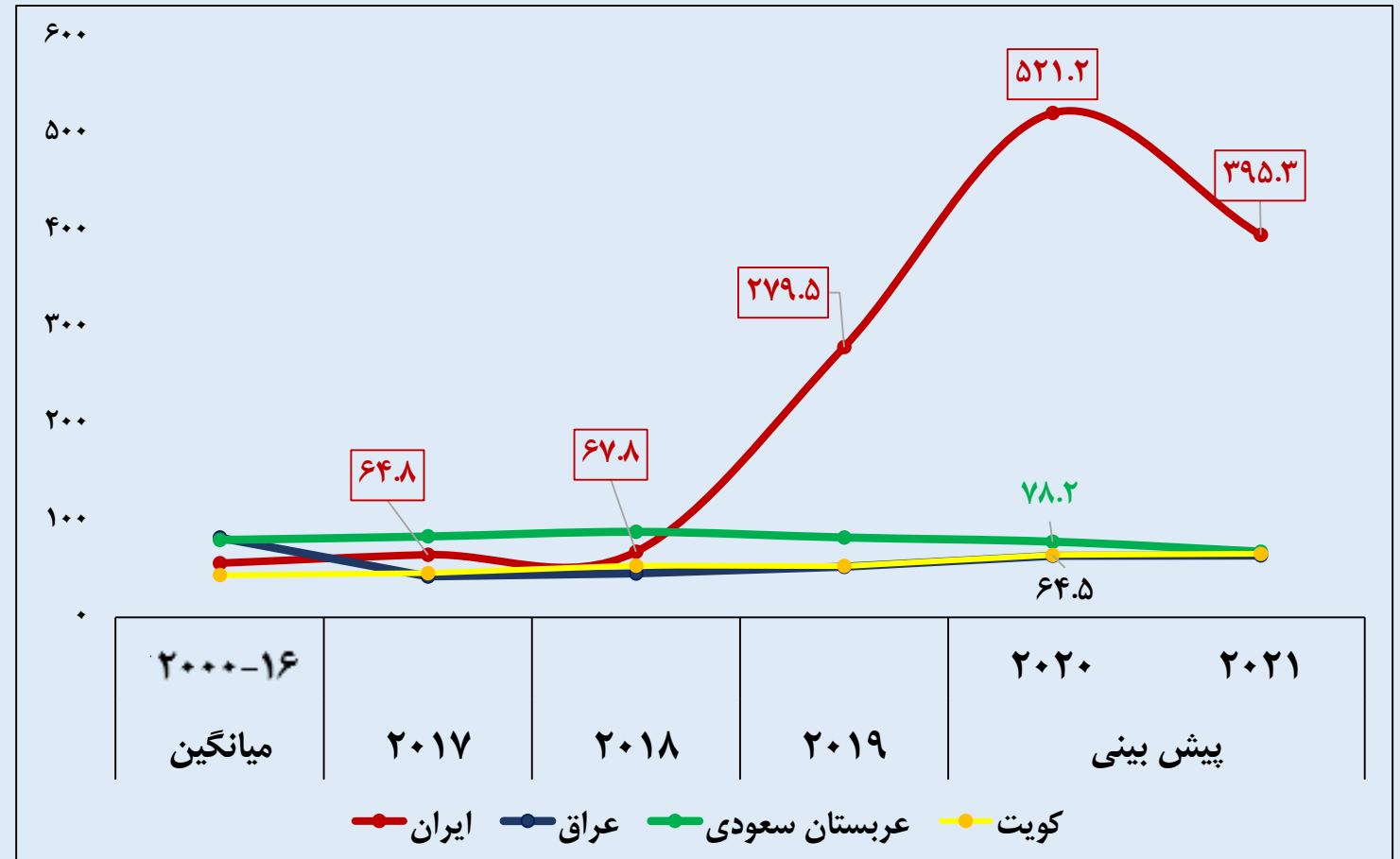
- صادرات ۴,۳۲ میلیون بشکه‌ای گاز طبیعی منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ و کاهش بیش از ۱۰ درصدی آن نسبت به سال ۲۰۱۹
- صادرات تقریبی ۱۶۰ هزار بشکه در روز گاز طبیعی در ایران از سال ۲۰۱۷ و پیش‌بینی عدم تغییر آن تا سال ۲۰۲۱
- افزایش جزئی ۰,۴ واحد درصدی سهم ایران از صادرات گاز طبیعی منطقه مناپ و رسیدن به سهم حدود ۳,۷۵ درصدی در سال ۲۰۲۰
- افزایش حدود ۴ واحد درصدی سهم قطر از صادرات گاز طبیعی منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰





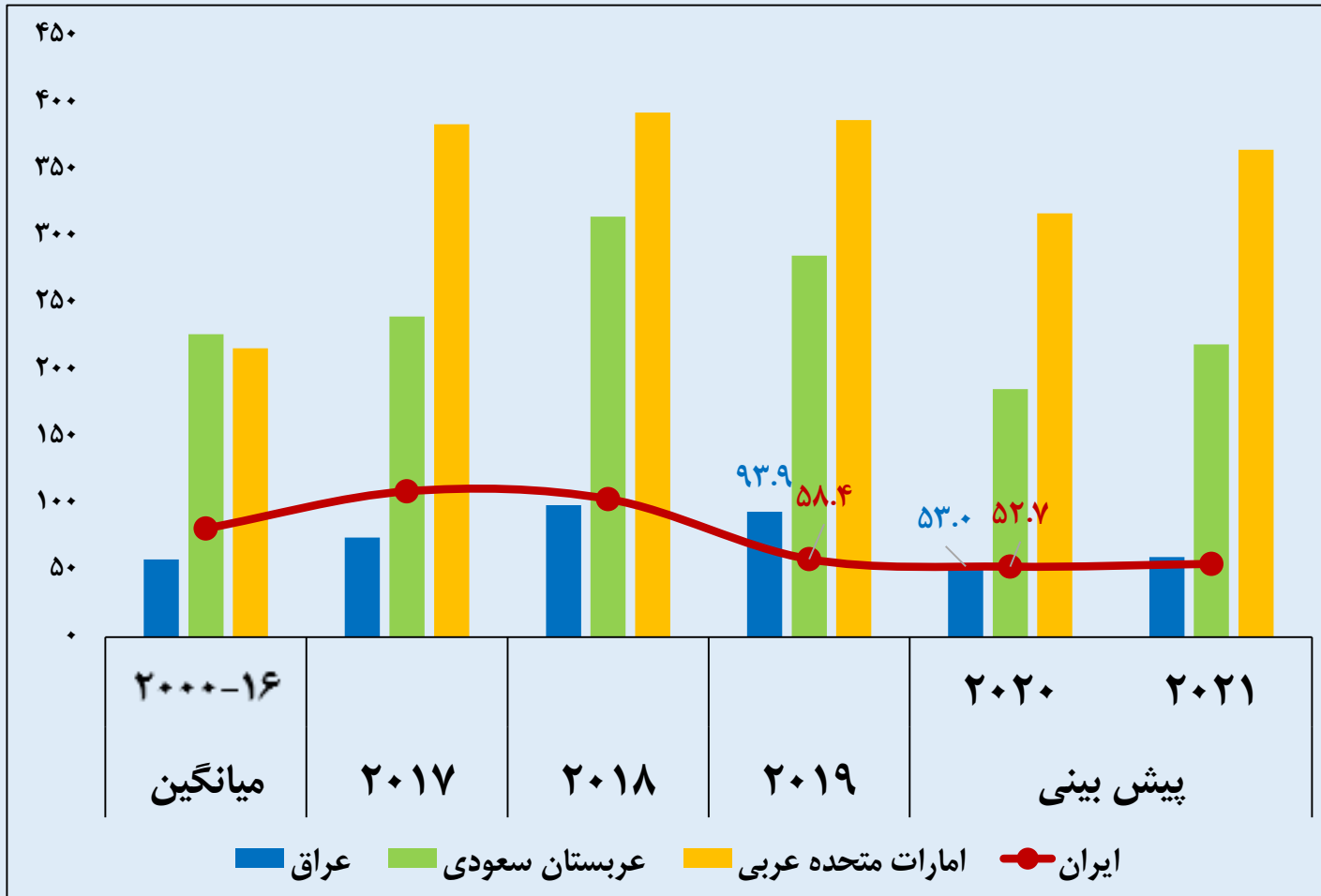
روند تغییر بهای سربه سر نفت برای تامین بودجه ، دلار در هر بشکه

- قیمت سربه سر نفت حداقل قیمت نفتی است که در آن بودجه کشور به نقطه سربه سر یا تعادل می رسد.
- افزایش نقطه سربه سر نفت برای بودجه ایران از سال ۲۰۱۷ و از حدود ۶۵ دلار در هر بشکه و رسیدن به قیمت ۲۸۰ دلاری در سال ۲۰۱۹ و برآورد قیمت ۵۲۱ دلاری در سال ۲۰۲۰
- بالاترین آسیب پذیری نسبت به کاهش قیمت جهانی نفت اقتصاد ایران در مقایسه با سایر کشورهای منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰
- میزان آسیب پذیری بودجه ایران از محل کاهش قیمت نفت تقریباً ۶ برابر کشور عربستان است.





صادرات کالاها و خدمات، میلیارد دلار

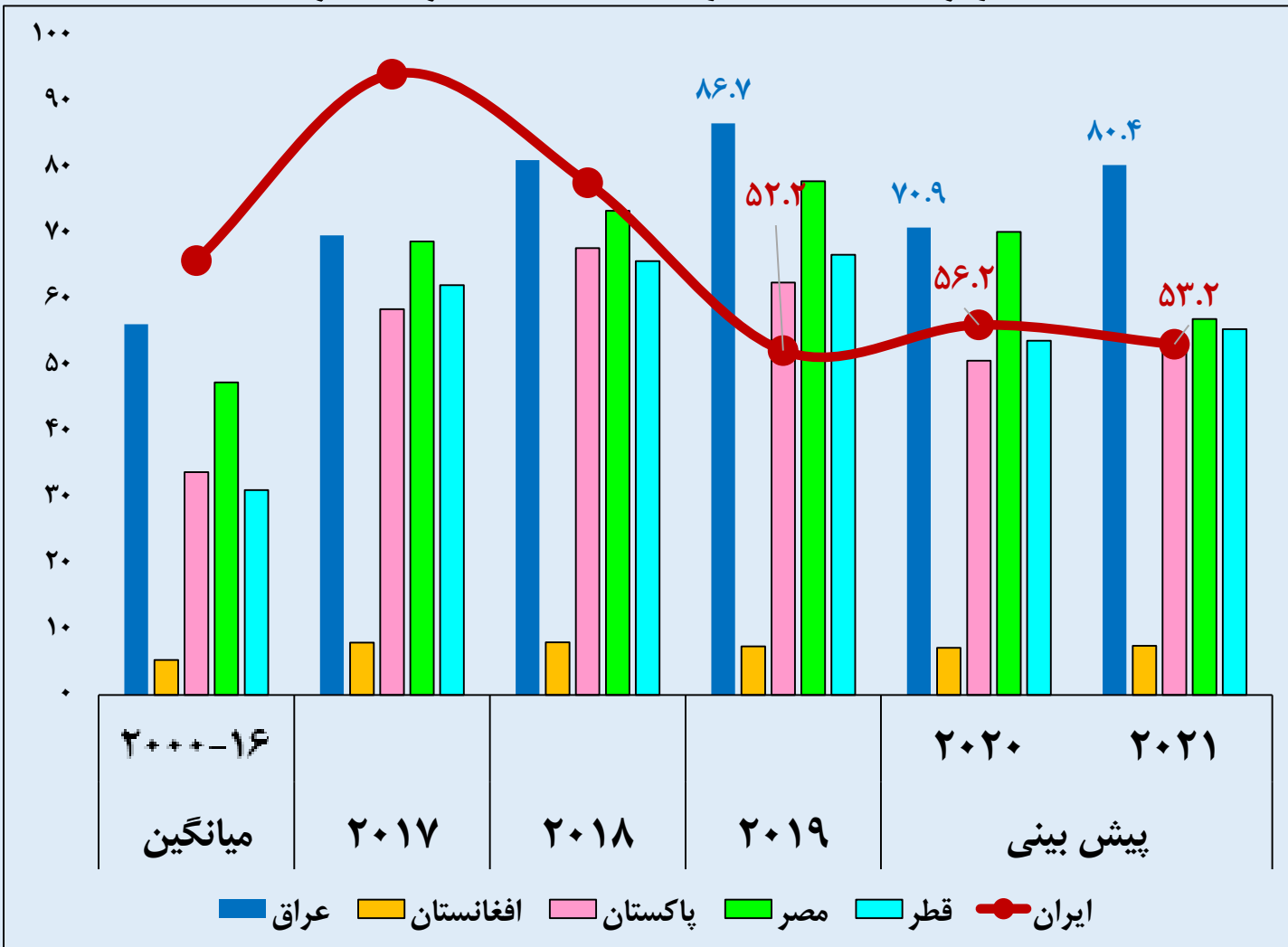


- پیش‌بینی صادرات ۵۳ میلیارد دلاری کالا و خدمات ایران در سال ۲۰۲۰ و کاهش ۱۰ درصدی آن نسبت به سال ۲۰۱۹
- انتظار کاهش حدود ۴۳ صادرات کالا و خدمات کشور عراق، کاهش ۳۵ درصدی آن در عربستان سعودی و کاهش ۱۸ درصدی آن در امارات در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹
- پیشی گرفتن ۳۶ میلیارد دلاری ارزش صادرات کالاها و خدمات عراق در سال ۲۰۱۹ از صادرات کالا و خدمات ایران و پیش‌بینی کاهش این شکاف در سال ۲۰۲۰ و نزدیک شدن به رقم ایران



تجارت کالا و خدمات – واردات

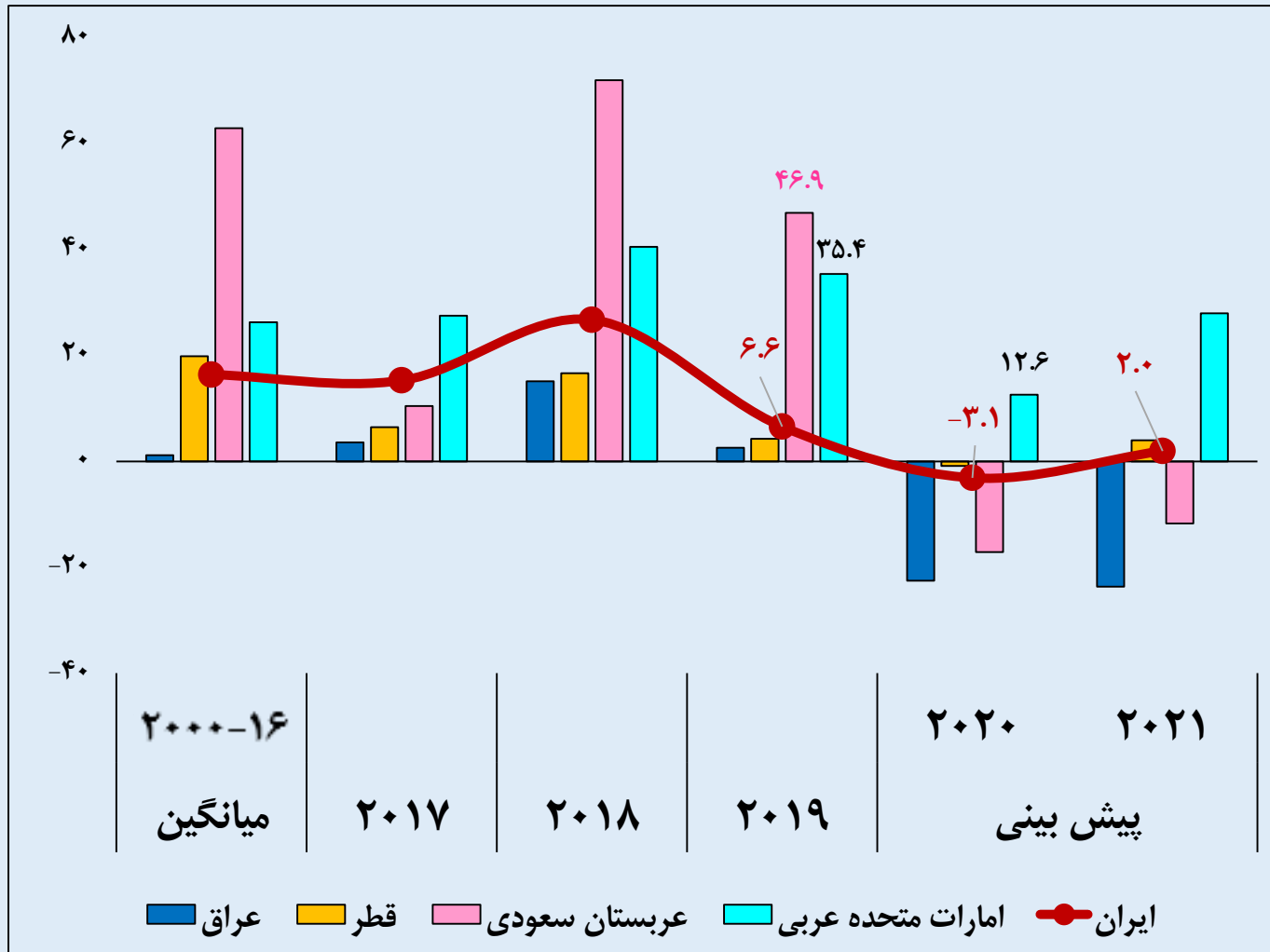
واردات کالاها و خدمات، میلیارد دلار



- برآورد واردات ۵۶,۲ میلیارد دلاری کالاها و خدمات ایران در سال ۲۰۲۰ و افزایش ۷,۵ درصدی آن نسبت به سال ۲۰۱۹
- انتظار کاهش واردات کشورهای عراق (۱۸- درصد)، افغانستان (۳- درصد)، پاکستان (۱۹- درصد)، مصر (۱۰- درصد) و قطر (۱۹,۵- درصد) در سال ۲۰۲۰
- پیشی گرفتن واردات کالاها و خدمات مصر در سال ۲۰۱۹ از واردات کالا و خدمات ایران و استمرار آن در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱
- پتانسیل واردات ۸۰ میلیارد دلاری عراق در سال ۲۰۲۱ و فرصت توسعه صادرات ایران به این کشور



حساب جاری، میلیارد دلار



- تضعیف شدید تراز حساب جاری منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰
- پیش بینی منفی شدن تراز حساب جاری تمامی کشورهای مناپ (به جز امارات که همواره مثبت بوده) در سال ۲۰۲۰ و پیش بینی مثبت شدن تراز حساب جاری ایران و قطر در سال ۲۰۲۱
- کمترین تراز حساب جاری در اقتصادهای منطقه مناپ در سال ۲۰۲۰ به ترتیب مربوط به ایران، عربستان سعودی و الجزیره است.
- بالاترین رقم تراز حساب جاری منطقه در سال ۲۰۲۰ متعلق به امارات متحده عربی و برابر با ۱۲٫۶ میلیارد دلار است.



توصیه‌های صندوق بین‌المللی پول به اقتصادهای منطقه مناب

توصیه‌های سیاست‌گذاری کوتاه مدت و میان مدت

- ❖ استمرار اقدامات قاطع دولت‌ها و سیاست‌گذاران در جهت حفظ امنیت شغلی، تأمین نقدینگی برای کسب و کارها و خانوارها، حمایت از فقرا و تدوین نقشه راهبردی اقتصاد جهت بهبود وضعیت اقتصادی
- ❖ اولویت‌بندی سیاست‌ها بر اساس میزان شیوع همه‌گیری و فضای سیاستی کشورها و ضربه‌گیرهای قابل استفاده آن‌ها
- ❖ تدوین و اعمال استراتژی لازم برای تأمین منابع مالی تهیه واکسن پس از در دسترس قرارگیری آن برای همه کشورها
- ❖ اتخاذ سیاست‌های مالی حمایتی و انعطاف‌پذیر تا زمان خروج ایمن از بحران کووید-۱۹
- ❖ تخصیص مجدد منابع برای ایجاد بستر مالی در کوتاه مدت برای کشورهایی که از نظر فضای مالی محدود هستند.
- ❖ افزایش مخارج اجتماعی در جهت محافظت از آسیب‌پذیرترین افراد
- ❖ افزایش اقدامات حفاظت اجتماعی و اعمال مساعدت‌هایی مانند مرخصی استحقاقی (با حقوق) و مرخصی استعلاجی، بیمه بیکاری و پوشش مزایای بهداشتی در صورت لزوم



توصیه‌های صندوق بین‌المللی پول به اقتصادهای منطقه مناب

توصیه‌های سیاست‌گذاری کوتاه مدت و میان مدت

- ❖ دنبال کردن یک رویکرد کاملاً هدفمند، تغییر جهت موثر مخارج و هزینه‌ها و تلاش بیشتر برای بازسازی ضربه‌گیرهای مالی برای کشورهای که فضای مالی محدودی دارند مانند واردکنندگان نفت (به استثنای ارمنستان و گرجستان) و برخی از کشورهای صادرکننده نفت (الجزایر، بحرین، ایران، عراق، عمان). این کشورها باید به هدایت مجدد هزینه‌های غیر اولویت‌دار به بخش‌های سلامت، آموزش و بخش‌های اجتماعی و ارائه اقدامات حمایتی نقدینگی به جای هزینه‌های اضافی متکی باشند.
- ❖ حمایت بین‌المللی برای جلوگیری از تعدیل ناگهانی برای کشورهای کم درآمد و کشورهای به شدت آسیب‌پذیر
- ❖ پس از بهبود اقتصادی، تمرکز سیاستی به سمت ایجاد انگیزه در تخصیص مجدد نیروی کار و به سمت اقداماتی برای کاهش سختگیری‌ها در بازار کار باشد. این اقدامات حمایتی باید به گونه‌ای طراحی شود که بتواند به آرامی منابع را از بخش‌هایی که پس از همه‌گیری کوچک‌تر شده‌اند، جابه‌جا کند. این اقدام، برای کشورهای که وابستگی زیادی به سفر و جهانگردی دارند (ارمنستان، آذربایجان، گرجستان، اردن، لبنان و مراکش) کلیدی خواهد بود.
- ❖ تعدیل‌های مالی با یک برنامه مالی میان‌مدت معتبر با هدف بهبود درآمد، به حداقل رساندن اجتناب از پرداخت مالیات، پیشرفت مالیاتی بیشتر در برخی موارد و کارایی بیشتر در هزینه‌کردها پس از ثبات و بهبودی در اقتصاد آغاز شود.



توصیه‌های صندوق بین‌المللی پول به اقتصادهای منطقه منا

توصیه‌های سیاست‌گذاری کوتاه مدت و میان مدت

- ❖ تمدید سررسید و کاهش خطر بازگشت سرمایه در کشورهای واردکننده نفت، که بسیاری از آنها نگرانی‌های در مورد پایداری بدهی دارند
- ❖ افزایش مشارکت بخش خصوصی در کشورهایی با میزان شیوع بالا از بیماری
- ❖ ارائه کمک‌های مالی، کمک‌های بلاعوض و تسویه بدهی در کشورهای کم درآمد و کشورهای آسیب پذیر
- ❖ تطابق مواضع پولی و مالی با مداخلات بانک مرکزی و تمرکز بر پایین نگه داشتن هزینه های وام و حمایت از شرایط اعتباری
- ❖ شناسایی به موقع زیان‌های اعتباری
- ❖ ضرورت تزریق سرمایه در برخی از بانک‌ها و شرکت‌های غیرمالی برای حفظ ثبات مالی، (اما باید توجه داشت که ترازنامه‌های بانک‌های مرکزی بیش از حد تحت تأثیر قرار نگیرند).
- ❖ نظارت بیشتر بر سیستم‌های مالی برای تسهیل پاسخ‌دهی به موقع سیاست‌ها و تقویت مدیریت نقدینگی به منظور جلوگیری از تبدیل چالش‌های نقدینگی به ورشکستگی، در کشورهای واردکننده نفت